

<https://doi.org/10.34862/rbm.2023.2.1>

Helena Wyligala
Uniwersytet Dolnośląski DSW we Wrocławiu
helena.wyligala@dsw.edu.pl
<https://orcid.org/0000-0001-6649-1971>

Wstęp

W drugiej połowie 2023 r. debata o bezpieczeństwie międzynarodowym dotyczy nie tylko przedłużającej się rosyjsko-ukraińskiej wojny na wyniszczenie, która pochłonęła tysiące ofiar wojskowych i cywilnych, ale także eskalacji konfliktu izraelsko-palestyńskiego po ataku terrorystycznym Hamasu z 7 października 2023 r. Oznacza to destabilizację nie tylko w regionie Europy Wschodniej, ale i pogorszenie sytuacji na Bliskim Wschodzie, w obliczu których Sojusz Północnoatlantycki rozszerza się na północnej flance o Finlandię i Szwecję. W cieniu tych wydarzeń pozostaje m. in. Afryka, na terytorium której toczą się od wielu lat konflikty zbrojne. Jak podaje *Uppsala Data Conflict Program* w 2022 r. na świecie rozgrywało się 56 konfliktów państwowych, 83 niepaństwowych z użyciem przemocy i 48 o innym charakterze. Na łamach numeru 2/2023 *Rocznika Bezpieczeństwa Międzynarodowego* podejmujemy te aktualne tematy oraz mamy nadzieję analizować w przyszłych wydaniach.

Dwa pierwsze teksty RBM nr 2/2023 poświęcone są zagadnieniom pokoju i bezpieczeństwa w Afryce. Ryszard Ficek analizuje przyczynowo-skutkowe uwarunkowania konfliktów zbrojnych w niestabilnych i upadających państwach Afryki Subsaharyjskiej (*Cause and Effect of Military Conflicts in the Context of Sub-Saharan Africa's Fragile States*), zadając pytania o możliwości kształtowania w nich stabilności społeczno-politycznej i gospodarczej. Podobne ujęcie prezentują z perspektywy algierskiej Khedidja Ziani i Amira Berhail Boudouda w artykule pt. *Post-Conflict Security and Peacebuilding in Rwanda: an Economic Development Approach*. Opisują sposoby osiągnięcia stabilności w Rwandzie po ludobójstwie z 1994 r. i w kontekście etniczno-politycznych konfliktów wewnętrznych. Kluczowa ich zdaniem jest redystrybucja zasobów, zaspakajająca

podstawowe potrzeby ludzkie. Konstatują, iż reformy przeprowadzone w zakresie sprawiedliwości i porządku wewnętrznego oraz inkluzywny rozwój gospodarczy wspierany przez organizacje międzynarodowe stanowią o powodzeniu procesu pokojowego i trwałości reform. Trzeci w kolejności tekst odnosi się do walki o niepodległość autonomicznej prowincji Bougainville w Papui-Nowej Gwinei. Piotr L. Wilczyński i Patrycja Piróg opisują genezę i przebieg dążeń narodowyzwoleńczych wieloetnicznej ludności Wyspy Bougainville'a. Zestawienie tego przypadku z innymi ruchami separatystycznymi w obszarze Azji Południowo-Wschodniej i Pacyfiku pozwala z perspektywy geopolitycznej porównać czynniki warunkujące rozwój separatyzmów w tej części świata.

Drugi blok artykułów numeru 2 tegorocznego *Rocznika* dotyczy wojny rosyjsko-ukraińskiej. Marcin Koczan z Uniwersytetu Wrocławskiego wnosi swój wkład w dyskusję środowiska akademickiego o skutkach wojny dla Rosji. Mimo, że sytuacja na froncie jest wciąż otwarta, a prognozy mogą się zmieniać, dokonuje wstępnego przeglądu najważniejszych jego zdaniem czynników oddziałujących na międzynarodową pozycję tego państwa (*Wpływ wojny na Ukrainie na międzynarodową pozycję Rosji*). W perspektywie regionalnej analizuje pozycję Rosji na Kaukazie, w państwach Azji Centralnej i jej znaczenie dla Białorusi. W optyce globalnej odnosi się do jej relacji z kolektywnym Zachodem, Chinami i państwami globalnego Południa. Jak wynika z artykułu inwazja rosyjska na Ukrainę ma daleko idące skutki dla transformacji postzimnowojennego ładu światowego. Wiedza o wojnie rosyjsko-ukraińskiej jest dostarczana opinii publicznej dzięki pracy mediów, dlatego ważny jest wątek dotyczący jej zdobywania w warunkach bojowych. W artykule Aleksandry Sekleckiej, Agnieszki Węglińskiej i Tetiany Razumenko podjęty został temat relacjonowania wojny w kontekście bezpieczeństwa, zrealizowany w ramach badania polskich i ukraińskich dziennikarzy. Autorki przeprowadziły wywiady z korespondentami mediów obu państw w 1 połowie 2023 r. Ich celem było ukazanie pracy dziennikarskiej z perspektywy indywidualnego bezpieczeństwa żołnierzy, ofiar i pracowników mediów. Warto odnotować, że troska o bezpieczeństwo spoczywa przede wszystkim na korespondentach, często bazuje na ich doświadczeniu i współpracy z wojskiem, zaś podmioty medialne tylko w ograniczonym stopniu wspierają pracę dziennikarzy.

Trzeci blok artykułów w nr 2 RBM poświęcony jest sprawom polskim. Autorzy Uniwersytetu Dolnośląskiego DSW odnoszą się do konsekwencji, zarówno wojny

rosyjsko-ukraińskiej, jak i pandemii COVID-19, dla stabilności funkcjonowania regionów. O wadze ich roli dla rozwoju gospodarczego państwa pisze Iwona Ładysz, wskazując iż współczesne wyzwania stojące przed samorządem terytorialnym są inne niż jeszcze kilka lat temu (np. przeciwdziałanie skutkom pandemii, udzielenia pomocy uchodźcom wojennym z Ukrainy). Autorka skoncentrowała swoją uwagę na wybranych problemach jednostek samorządu terytorialnego w latach 2018–2022 i na tym tle dokonała oceny ich sytuacji finansowej. Z kolei Bogusław Węgliński poddał analizie funkcjonowanie Portu Lotniczego we Wrocławiu po regresie spowodowanym pandemią i wojną w Ukrainie. Na tle trendów i zjawisk występujących obecnie na polskim i europejskim rynku lotnictwa cywilnego zbadał jego kondycję rozwojową, wskazując perspektywy rozwoju zarówno sektora pasażerskiego, jak i infrastruktury lotniskowej, która będzie miała wpływ na bezpieczeństwo narodowe (baza lotnictwa amerykańskiego we Wrocławiu).

W anglojęzycznym opracowaniu pt. *Terrorist Crime in the Polish Legal System (until 2004)* Robert Bobkier i Piotr Herman dokonali analizy regulacji prawnej przestępstwa o charakterze terrorystycznym w ujęciu historycznym. Ukazali to zagadnienie w systemie prawnym II Rzeczypospolitej, PRL, a także w okresie 1989–2004. Rekonstrukcja porządku prawnego pozwala usystematyzować wiedzę i skonfrontować ją z wyrażanymi w piśmiennictwie poglądami o „wystarczającym stopniu przygotowania” do zwalczania przejawów terroryzmu w naszym państwie. Perspektywa historyczna jest także obecna w opracowaniu Bogusława Gogola z Akademii Marynarki Wojennej. Autor podjął próbę zarysowania problemu propagowania wychowania obronnego w ramach edukacji morskiej i wychowania morskiego. Z przeglądu różnorodnych źródeł, w tym tradycyjnego piśmiennictwa naukowego, branżowych portali internetowych i publicystyki wynika, że tematyka dotycząca związków Polski z morzem jest obecna w przestrzeni publicznej i dyskutowana. Autor wyraża jednak obawę, że jeśli prognozy perspektyw rozwoju Marynarki Wojennej RP pozostaną w dużej części tylko ‘na papierze’, to zainteresowanie młodego pokolenia morzem i chęć związania życia z Marynarką Wojenną będzie malała.

W niniejszym numerze 2 *Rocznika* przedstawiamy recenzję ważnej, niemieckiej pozycji książkowej, wydanej w 2023 r. pt. *Sehenden Auges. Mut zum strategischen Kurswechsel* autorstwa Stefanie Babst. Strategiczna zmiana polityki RFN wobec Rosji była bezpośrednim skutkiem inwazji rosyjskiej na Ukrainę w 2022 r. Ocenę tej publikacji wykonała niemocoznawczyni Aleksandra Kruk z Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W Kronice naukowej odnotowujemy trzy wydarzenia, które zostały zrealizowane jesienią w roku akademickim 2023/2024. Tomasz Pawłuszko opisuje przebieg dyskusji podczas V Jagiellońskiej Konferencji Bezpieczeństwa pt. *Wojna i zmiana w środowisku międzynarodowym*, Iwona Ładysz prezentuje najważniejsze treści wystąpień z pierwszej edycji seminarium naukowego na Uniwersytecie Dolnośląskim DSW pt. *Współczesne wyzwania administracji publicznej*, a Marek Kulczycki i Marek Musioł z Uniwersytetu Wrocławskiego przedstawiają sprawozdanie z międzynarodowej konferencji naukowej *The Wrocław Security Summit 2023 „NATO and the EU Strategic Military and Civilian Cooperation in the Post-Crimean Era”*, która zgromadziła duże grono ekspertów i akademików zajmujących się bezpieczeństwem.

Prezentując na koniec numeru listę recenzentów tomu 17 RBM za rok 2023 (nr 1 i nr 2) chciałabym serdecznie podziękować wszystkim recenzentom i recenzentkom za nieoceniony wkład w budowanie jakości naszego czasopisma. Często właśnie niewidoczna praca środowiska akademickiego, rozłożona w czasie, dobrowolna i bezpłatna, stanowi o efekcie końcowym prezentowanych artykułów. Redakcja *Rocznika*, choć nieduża, dokonuje dokładnej weryfikacji nadesłanych tekstów pod kątem merytorycznym i jakościowym, zgodności z profilem czasopisma, a także technicznym. Dziękuję Autorom za dyscyplinę we wdrażaniu sugerowanych poprawek i cierpliwość w procesie wydawniczym. Zauważamy, iż wydłużył się on znacznie w ostatnim czasie, jednak mamy nadzieję, że korzystanie z profesjonalnego narzędzia, jakim jest elektroniczna platforma naszego czasopisma: <https://rocznikbezpieczenstwa.pl/ojs/index.php/rbm> pozwoli na skuteczne procedowanie każdego zgłoszenia. Zapraszamy kolejnych Autorów i Autorki do nadsyłania swoich tekstów do działów: Artykuły, Recenzje, Kronika naukowa.

W roku 2024 r. *Rocznik Bezpieczeństwa Międzynarodowego* kontynuować będzie realizację zadań wynikających z Programu Wsparcia Czasopism MEiN na lata 2022–2024 (umowa nr RCN/SN/0092/2021/1). Zachęcam wszystkich Czytelników do lektury tego numeru *Rocznika* oraz kolejnych.

Helena WYLIGAŁA
Redaktor Naczelna